

Raposi József

Az oktatáskutatás és -fejlesztés irányai és a TÁMOP-projektek K+F területei az OFI-ban

Bevezetéként röviden ismertetném az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet tevékenységét, bár nyilván nincs a teremben olyan személy, aki ne ismerné az Intézet munkáját legalább általánosságban. Az OFI arculata az elmúlt fél évtized során sokat változott, de a jelenlegi formáját az elmúlt másfél évben nyerte el.

Az Intézet kutatási-fejlesztési tevékenysége szempontjából a legfontosabb szervezeti egységei azok a központok, ahol a tudományos teljesítménnyel bíró anyagaink készülnek. Ezekből a résztvevők itt ízelítőt kaphatnak.¹

A mai napot a *Jelentés a magyar közoktatásról 2010.* című kötet sajtótájékoztatójával kezdtük, amelyben – többek között – azon kutatók² munkái is megtalálhatók, akik az országos szakmai konferencia programjának közreműködői.

A K+F jellegű tevékenység mellett pedagógiai szolgáltatásokat is végzünk. Ezen a területen az Országos Tudományos Diákköri Tanácsot, az Eurydice Irodát, az Arany János Programirodát és az Oktatásügyi Közvetítő Szolgálatot említhetem. Új elemként van jelen a Nemzeti Tehetség Program, amely az Oktatásért Közalapítvány megszűnését követően került hozzánk. A továbbiakban mi koordináljuk azokat a pályázatokat, amelyek a különböző tanulmányi versenyekhez kapcsolódnak, és korábban az Oktatásért Közalapítvány hirdetett meg. Intézetünk fontos kutatás-fejlesztést és pedagógiai munkát segítő szolgáltató tevékenységét végzi az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum is.

Az elmúlt időszak egyik legjelentősebb változása, hogy az Intézet alapfeladatai mellett a tevékenységeink között nagy súllyal jelentek meg az európai uniós projektek, amelyek lényeges plusz bevételi lehetőséget biztosítanak számunkra. Közülük természetesen legfontosabb a TÁMOP 3.1.1, amely a „21. századi közoktatás-fejlesztés, koordináció” címet viseli. A projekt most érkezett el disszeminációs szakaszába, így nem véletlen, hogy sorra jelennek meg kötetek, s kapnak nyilvánosságot kutatási és fejlesztési eredményeink.

A TÁMOP 3.1.1 projekt egy részét kapta Intézetünk, a fő kedvezményezett az Educatio Kft. volt. Ez a projekt – számos probléma megoldását követően – mára már célegyenesbe került. A következő két és fél hónap után úgy tudjuk lezárni, hogy nemcsak a projekt terve-

1 A konferencia résztvevői a TÁMOP 3.1.1 projekt kiadványait kapták kézhez.

2 Az OFI-ban K+F tevékenységgel a Fejlesztési és Innovációs Központ, valamint a Kutatási és Elemzési Központ munkatársai foglalkoznak.

zésekor kollégáink által meghatározott és jóváhagyott programok valósulnak meg, hanem kiegészülnek számos olyan elemmel, amelyek az eddig elvégzett kutatások új, intelligens feldolgozását jelentik.

E területen végzett tevékenységünk is azt igazolja, hogy Intézetünk alapvető intellektuális tartalmát a „kutatás és fejlesztés” jelenti – most és remélem a későbbiekben is.

A K+F jellegű tevékenységek szempontjából meghatározó jelentőségűek a tényeken alapuló oktatási elemzések kapcsán létesített adatbázisok és adatbázis feldolgozások: nem lehetne enélkül hatékonyan szolgálni és támogatni sem az oktatásirányítást, sem pedig az oktatáselemzési tevékenységet. Az OFI rendelkezésére álló adatbázisok az oktatás-nevelés teljes spektrumát felölelik, különösképpen figyelve azokra a regionális, területi problémákra, amelyek számos projekt tartalmi elemét képezték.

A projekt egyik sajátos elemeként jelennek meg az egyes kutatásokhoz kapcsolódó oktatáspolitikai javaslatok. Világos, hogy az elvárások most más oktatáspolitikai nézőpontból fogalmazódtak meg, mint 2006, 2007 és 2008 táján, de mind történetileg, mind intellektuálisan nagyon fontos, hogy az ezekben az időszakokban feltárt eredményeket hogyan tudja napjaikban hasznosítani az Intézet.

A jelen legfontosabb tevékenysége, hogy Intézetünk hozzákezdett a Nemzeti Alaptantervre épülő kerettantervekkel kapcsolatos munkálatokhoz. Egyelőre még nem a tartalmi kidolgozásról van szó, hanem a kerettantervek működési feltételrendszerének azonosításáról. A megszülető dokumentumok – a tervek szerint – Intézetünk honlapján lesznek tanulmányozhatók.³

Az OFI nemcsak a köznevelés, közoktatás területén, hanem a felsőoktatás területén is visz projektet. Ezek közül legismertebb a TÁMOP 4.1.4 „Minőségfejlesztés a felsőoktatásban” – amely a konferencia második napjának témája.

Már befejeződött, de nagy jelentőségűnek tekintjük a TÁMOP 4.1.3-as projektet „A felsőoktatási szolgáltatások rendszerszintű fejlesztése”, amely a központi validációs rendszer és az országos képesítési keretrendszer kidolgozását tűzte ki programjául.

Szintén rendkívüli horderejűnek gondolom a TIOP 1.1.2-t „Hatékony informatikai infrastruktúra a közoktatásban”, amely egy hihetetlenül nagy informatikai beruházás volt az Intézet életében. A projekt megvalósításának köszönhetően olyan szerver-parkkal rendelkezünk, amely egy szerveren tudja tárolni minden korábbi anyagunkat, amit részben az OFI-tól, részben pedig a korábbi Felsőoktatási Kutatóintézettől – a Professzorok Házától –, és más intézetektől tudtunk összegyűjteni. Nemcsak egyszerű tárolásról van szó, hanem olyan aktív hozzáférési lehetőségéről, amely minden eddiginél jobb informatikai feltételrendszert biztosít az Intézet számára.

³ Ilyen céllal került fel az Intézet honlapjára (www.ofi.hu) például a 3 éves szakiskola közismereti programja, amelyet az iskolák letölthetnek és a 2011/12-es tanévben kipróbálhatnak.

A TÁMOP 3.2.4 pályázati projekt „Nevelési Tudásdepó az olvasóvá neveléshez és a digitális kompetenciák fejlesztéséért” az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumhoz kapcsolódik. A legjelentősebbnek – a sajtó által is sokszor idézett –, az olvasás népszerűsítésére tett kísérletet említeném, mert ez olyan jelentőségű változást eredményez/eredményezhet, amely a társadalmi felzárkózást és a tanulói integrációt is elősegítheti.

Ami a jövőt illeti, a tervezés jelenlegi stádiumában úgy tűnik, hogy a TÁMOP 3.1.1 program következő, második ütemének fő kedvezményezettje Intézetünk lesz. Ez azt jelenti, hogy nagyon lényeges és nagyon jelentős költségvetésű programokat fogunk koordinálni. Ezek közül az egyik a közoktatás egész területére vonatkozó tartalmi standardok meghatározása lesz. A szaktanácsadói rendszer kidolgozását, az ehhez kapcsolódó tartalmi eljárásokat, a standardok megszületését ez a projekt tudja majd lehetővé tenni, ezzel is jelezve, hogy a minisztériumi háttérintézmények feladatmegosztásában Intézetünk a tartalmi fejlesztéseket fogja végezni.

Ide kapcsolódik a harmadik nagy feladat, a komplex pilot programok, kísérleti programok kipróbálása, elemzése. Valójában ide sorolhatnám az oktatásirányítás és a szakmai körű döntések előkészítését is.

Ebben a projektben az egyik legjelentősebb vállalkozásnak azt tartom, hogy a korábban elindított programokat is elkezdjük vizsgálni. Ez nagyon érdekes és hasznos lehet nemcsak abból a szempontból, hogy mi valósult meg, hanem a további projektek tervezése, eredményes kivitelezése szempontjából is. Úgy tűnik, hogy végre eljutottunk odáig, hogy nemcsak megcsináljuk a programokat, hanem annak eredményességét és hatékonyságát is vizsgáljuk. Ez akkor is lényeges, ha eredményül nem minden tekintetben azt kapjuk, amit szeretnénk. De nem is az a dolgunk, hogy valamit szeressünk, hanem hogy a valóságot kutassuk és vizsgáljuk.

A másik EU-s projekt – amelynek úgy tűnik, hogy fő kedvezményezettje szintén az Intézet lesz –, a pedagógusképzésekhez kapcsolódik. Itt egyelőre még számos dolog tisztázatlan, de az biztos, hogy az új Köznevelési Törvény tartalmi szabályozásához kapcsolódó pedagógusképzések áttekintését, szervezését, valamint az ehhez tartozó fejlesztési feladatokat kapja az Intézet.

Mindez azt jelenti, hogy az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet a továbbiakban egyszerre kíván megfelelni annak a szándéknak, hogy:

egyfelől a kutatás-fejlesztés minisztériumi támogatásának háttere és centruma legyen, másfelől pedig a pedagógusképzések, továbbképzések és szaktanácsadói rendszer kiépítésével megvalósítsa azt a régóta kívánt pedagógiai gyakorlatot: amelyben a szaktanácsadás, a segítség és mentorálás a fejlesztő értékeléshez kapcsolódó elemeivel hozzájárul a minőségi oktatáshoz. Mai konferenciánk címeiként is ezt fogalmaztuk meg: *Fejlesztés a minőségi oktatásért*. Reméljük, hogy az európai uniós projektek gyakorlati végrehajtásával elő tudjuk segíteni a minőségi oktatás garanciáit.